

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ДО 25-РІЧЧЯ
ФАКУЛЬТЕТУ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ РДГУ

ВИПУСК 1

РІВНЕ 2017

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ДО 25-РІЧЧЯ
ФАКУЛЬТЕТУ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ РДГУ

ВИПУСК 1

РІВНЕ 2017

УДК 81+82:811.11+811.13

ББК 81+83

S 90

Studia Philologica : зб. студент. наук. праць / редколегія:
S 90 О.В. Деменчук, О.В. Константінова, О.І. Павлова [та ін.]. – Рівне : РДГУ, 2017. – Вип. 1. – 256 с. – (Укр., англ. та нім. мовами).

Studia Philologica : The Collection of Students' Scientific Works / EB: O.V. Demenchuk, O.V. Konstantinova, O.I. Pavlova et al. – Rivne : RSUH, 2017. – Issue 1. – 256 p. – (In Ukrainian, English and German).

У збірнику студентських наукових праць «Studia Philologica» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем сучасної філології: зіставного мовознавства, лінгвістики тексту, термінознавства, літературознавства, перекладознавства.

The Collection of Students' Scientific Works «Studia Philologica» focuses on the topical issues of modern philological studies: Contrastive Linguistics, Text Linguistics, Terminology, Literature, and Translation.

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Константінова О.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Михайлова Є.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент.

Рекомендовано до друку вченою радою
Рівненського державного гуманітарного університету
(*протокол № 6 від 25.05.2017 р.*)

© Автори публікацій, 2017

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2017

ЗМІСТ

ЗІСТАВНЕ МОВОЗНАВСТВО

Васильків Л.С. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УСТАЛЕНИХ ПОРІВНЯНЬ (на матеріалі англійської, німецької та української мов)	6
Грамчук Д.В. ТРАНСФОРМАЦІЯ ХРОНОНІМІВ ЯК ОСОБЛИВОГО ПІДВИДУ ВЛАСНИХ НАЗВ	12
Гребенюк Ю.К. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТОСФЕРИ <i>ЩАСТЯ</i> – <i>НЕЩАСТЯ</i> (на матеріалі англійських та українських фразеологізмів)	16
Деменчук Д.О. КОНЦЕПТ ЧИСЛА <i>ОДИН</i> У МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ (на матеріалі фразеологічних одиниць української, англійської та французької мов)	23
Красуцький О.О., Фоміна Г.В. DIACHRONISCHE ASPEKTE DER SLAWISCHEN ENTLEHNUNGEN IN DER DEUTSCHEN SPRACHE	28
Мельник О.В., Фоміна Г.В. ДІАХРОНІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ГЕРМАНСЬКИХ МОВ	33
Мігіріна А.П. КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРЕДИКАТИВУ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ГРАМАТИКАХ	38
Оржеховська С.Т. ЛЮДИНА У МЕТАФОРІЧНІЙ КАРТИНІ СВІТУ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ	45
Романюк Д.Ю. ОЙКОНИМИ У ТУРИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ (на матеріалі англійської та української мов)	50
Собіпан Є.О. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ <i>БІЛЬ</i> В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	54
Соловей О.Д. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВЖИВАННЯ УКРАЇНІЗМІВ У СУЧАСНІЙ БРИТАНСЬКІЙ ТА КАНАДСЬКІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	58
Цуп О.В. СТРУКТУРА ТА СЕМАНТИКА ПОСЕСИВНИХ КОМПОЗИТИВ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	63
Юношева Т.М. ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ В АНГЛІЙСЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ	67

ЛІНГВІСТИКА ТЕКСТУ

Гладка О.М. МОВЛЕННЄВІ ЖАНРИ У ХУДОЖНІЙ КОМУНІКАЦІЇ (на матеріалі творів Джорджа Мартіна)	73
Давидович Х.В. СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЕМОЦІЙНОГО КОНЦЕПТУ <i>СТРАХ</i> (на матеріалі роману Стівена Кінга «Сяйво»)	78
Мучак І.М. ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ВТОРИННОЇ ПРЕДИКАЦІЇ У ПРОСТОМУ РЕЧЕННІ	86
Неліпович Г.О. МОВНЕ ВИРАЖЕННЯ ПОНЯТТЯ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЛЮДИНИ» У ПАРЕМІЯХ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	91

Осіпенко Т.В., Куліш В.С. ФУНКЦІОНАЛЬНА СКЛАДОВА МАРКЕРІВ <i>ТИШІ</i> / <i>МОВЧАННЯ</i> В АНГЛОМОВНІЙ ПОЕЗІЇ	96
Осіпчук Ю.С., Davidse К. INTERROGATIVE CLEFTS	101
Павельчук Н.О. ІСТОРИЧНИЙ ЕКСКУРС В ЕВОЛЮЦІЮ РЕКЛАМНОГО ТЕКСТУ	107
Попенко С.В., Мосієнко О.В. БЕЗАРКТИКЛЕВІ ПРИЙМЕННИКОВІ ЗВОРОТИ В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІА ДИСКУРСІ	113
Таран Л.О., Кобякова І.К. ЛІНГВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИРАЖЕННЯ ТЕРМІНУ «ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ»	118
Шутюк К.В. ЖАНРОВА СПЕЦИФІКА КІНОСЦЕНАРІЇВ	124
Яковчук А.Я. ЛОГІКО-СЕМІОТИЧНІ ПРОТИСТАВЛЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ <i>ДРУЖБА</i> / <i>ВОРОЖНЕЧА</i> В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ	129

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Денисенко О.О., Александрова Г.О. ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНУ МАЙКЛА КАННІНГЕМА «ГОДИНИ»	135
---	-----

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Бондарева О.М., Куліш В.С. ЗАСТОСУВАННЯ КОМПАРАТИВІСТСЬКИХ МЕТОДИК ПРИ АНАЛІЗІ АНГЛОМОВНИХ ТА УКРАЇНОМОВНИХ МАРКЕРІВ <i>ТИШІ</i>	140
Буличова М.М. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ГРАМАТИЧНОЇ КАТЕГОРІЇ РОДУ В ІМЕННИКАХ НА ПОЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЇ АБО ПОСАДИ	143
Волдинер О.Ю. ПСИХОЛІНГВІСТИЧНА ПРИРОДА ЛЕКСИЧНОЇ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ	149
Желевська І.О. РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНО-МАРКОВАНИХ ОДИНИЦЬ У МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ	154
Коробка П.В., Недайнова І.В. СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ У КОМП'ЮТЕРНОМУ ДИСКУРСІ	158
Король А.П., Дорда В.О. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ГУМОРИСТИЧНИХ ІНТЕНЦІЙ ТА РЕАЛІЙ В АНГЛОМОВНИХ МЕДІА	164
Кочергіна О.М., Сухова А.В. СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ МЕДИЧНИХ ТЕКСТІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ	169
Кравчук А.Г. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВЛАСНИХ НАЗВ УКРАЇНСЬКОЮ В РОМАНІ ДЖ. РОУЛІНГ «ГАРРІ ПОТТЕР І ФІЛОСОФСЬКІЙ КАМІНЬ»	173
Ляшкова І.І., Голікова О.М. МЕТАФОРА В НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ТА ПРОБЛЕМА ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НА УКРАЇНСЬКУ	178

Магдич В.М., Тікан Я.Г. ПОЛІТИЧНА МЕТАФОРА ТА СПЕЦИФІКА ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ У СУЧАСНИХ МЕДІАТЕКСТАХ	182
Хвостик Ю.С., Попова О.В. PECULIARITIES OF RENDERING SELF-REPRESENTATION STRATEGY OF POLITICIANS WITHIN A CONTEXT OF POLITICAL SPEECHES (a case study of the English media discourse)	186
Шимчук А.В., Демиденко О.П. «СТЕРТІ» МЕТАФОРИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ В ПІДМОВІ ОФТАЛЬМОЛОГІЇ	191
Шмат О.О., Прокопенко А.В. СТАТУС НЕОЛОГІЗМІВ АНГЛІЙСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ	197

ТЕРМІНОЗНАВСТВО

Казакова А.Ю., Федоренко С.В. КОНЦЕПТОСФЕРА АНГЛОМОВНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТЕРМІНОЛЕКСИКИ	203
Капігула Ю.А. СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СЛЕНГУ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	209
Кузьменко Ю.В., Коломієць С.С. ВНУТРІШНЬОГАЛУЗЕВІ ТА МІЖГАЛУЗЕВІ ПОЛІСЕМАНТИ У ФАХОВИХ МОВАХ ЕНЕРГЕТИКИ, МАРКЕТИНГУ ТА ЕКОЛОГІЇ	213
Погуляєва М.С. АНГЛІЙСЬКА СПОРТИВНА ТЕРМІНОЛОГІЯ: АСПЕКТИ СТРУКТУРИ ТА ЕТИМОЛОГІЇ	218
Федорчук Т.І. АНГЛІЙСЬКА ТЕРМІНОГРУПА «БАЛЬНИЙ ТАНЕЦЬ»: ЕТИМОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	223
Шевченко О.В., Коломієць С.С. КОМП'ЮТЕРНИЙ ЖАРГОН У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ: КЛАСИФІКАЦІЯ ТА СПОСОБИ УТВОРЕННЯ	229

З ІСТОРІЇ ФІЛОЛОГІЧНОЇ НАУКИ

ЗА МАТЕРІАЛАМИ МІЖВУЗІВСЬКОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ «ФІЛОСОФІЯ МОВИ О.О. ПОТЕБНІ»

Манюта А.Ю. ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ О.О. ПОТЕБНІ	234
Романюк В.В. ПОЕЗІЯ І ПРОЗА У ПРАЦЯХ О.О. ПОТЕБНІ	237
Феськова І.В. ТЕОРІЯ НАЦІОНАЛЬНОСТІ О.О. ПОТЕБНІ	245

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в аналізі прагматичного аспекту перекладу медичних текстів, зокрема у вивченні співвідношення між прагматичним потенціалом тексту оригіналу та тексту перекладу.

Література

1. Борисов В. В. Аббревиация и акронимия. Военные и научно-технические сокращения в иностранных языках / В. В. Борисов. – М. : Воениздат, 1972. – 319 с.
2. Верхратський С. А. Історія медицини : навч. посібник / С. А. Верхратський, П. Ю. Заблудовський. – 4-е вид., випр. і доп. – К. : Вища школа, 1991. – 431 с.
3. Даниленко В. П. Русская эпонимотерминология: Опыт лингвистического описания / В. П. Даниленко. – М. : Наука, 2007. – 246 с.
4. Карабан В. І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову : Навчальне видання, Ч. 1. Граматичні труднощі / В. І. Карабан. – К. : TEMPUS, 1997. – 317 с.
5. Ніколенко А. Г. Лексикологія англійської мови – теорія і практика / А. Г. Ніколенко. – Вінниця : Нова Книга, 2007. – 528 с.
6. Палютина З. Р. Английский язык для аспирантов медицинских вузов : учебное пособие / З. Р. Палютина. – Уфа : Изд-во ГБОУ ВПО БГМУ Минздрава России, 2013. – 140 с.
7. Семёнов А. Л. Основные положения общей теории перевода / А. Л. Семёнов. – М. : Изд-во Российского ун-та дружбы народов, 2005. – 99 с.

Кравчук А.Г.

Рівненський державний гуманітарний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВЛАСНИХ НАЗВ УКРАЇНСЬКОЮ В РОМАНІ ДЖ. РОУЛІНГ "ГАРРІ ПОТТЕР І ФІЛОСОФСЬКІЙ КАМІНЬ"

Анотація. Статтю присвячено особливостям перекладу власних назв із англійської мови на українську в романі англійської письменниці Джоан Роулінг "Гаррі Поттер і філософський камінь". У дослідженні виявлено та проаналізовано варіанти передачі власних назв перекладачем Віктором Морозовим.

Ключові слова: власна назва, антропонім, топонім, зоонім, транскрипція, транслітерація, ономастика.

Annotation. The article deals with the peculiarities of proper names translation from English into Ukrainian in the novel "Harry Potter and the Sorcerer's Stone" by an English writer Joanne Rowling. The proper name translation equivalents used by Victor Morozov are identified and analyzed.

Key words: proper name, anthroponym, toponym, zoonym, transcription, transliteration, onomastics.

Постановка проблеми та її значення. Завдяки перекладу люди однієї країни знайомляться з життям, культурою, побутом, історією, науковими та літературними досягненнями інших країн. Велику роль у передачі реалій іншомовних країн відіграє переклад власних назв. Способи їх перекладу та вироблення стандартів і правил у цій царині привертали увагу багатьох теоретиків перекладознавства, проте досі виникають суперечності при виборі принципів та способів передачі власних назв з однієї мови іншою.

Актуальність статті зумовлена необхідністю подальшого вивчення способів перекладу власних назв у тексті художнього твору.

Метою статті є аналіз основних методів передачі власних назв у перекладі роману Джоан Роулінг "Гаррі Поттер і філософський камінь", здійсненого Віктором Морозовим.

Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити такі **завдання**:

- розглянути види власних назв та підходи лінгвістів до способів перекладу цих одиниць;
- провести аналіз власних назв роману Джоан Роулінг "Гаррі Поттер і філософський камінь";
- з'ясувати прийоми перекладу власних назв у романі, що їх застосував перекладач В. Морозов.

Виклад основного матеріалу. У сучасному перекладознавстві досі не існує єдиного визначення терміна «переклад». Лінгвісти різних наукових шкіл тлумачать його по-різному, з позицій денотативної теорії (О. Федоров), структурного методу (Л. Черняховська), трансформаційної теорії (В. Комиссаров, В. Бархударов), комплексного підходу (В. Сдобников, О. Петрова, В. Виноградов), когнітивно-комунікативного аспекту (Ю. Лотман, Т. Андрієнко) тощо, наприклад: переклад – вид мовного посередництва, за якого мовою перекладу створюється текст, що є комунікативно рівноцінним оригіналові (у функціональному, змістовному та структурному плані) [8, с. 92]; переклад – викликаний суспільною необхідністю процес і результат передачі інформації (змісту), що їх виражено у письмовому або усному тексті однією мовою, за допомоги еквівалентного (адекватного) тексту іншою мовою [2, с. 11]. Вважаємо, що наведені визначення відображають найпоширеніші уявлення про переклад, однак, на нашу думку, створення комунікативно рівноцінного художнього перекладу є, скоріше, ідеальною метою перекладача, тому що через мовно-структурні та культурні особливості неможливо створити абсолютно еквівалентний оригіналові друготвір.

Вивченням власних імен займається окрема мовознавча дисципліна **ономастика** (від грец. ὀνομα — «ім'я», «назва»).

У книзі С. Влахова та С. Флоріна «Непереводимое в переводе» зазначається, що переклад власних назв особливо важливий, оскільки вони є

своєрідним «ключем» у розкритті художнього задуму автора, нерідко вони виконують роль лаконічних характеристик. Власні назви – основа образної системи твору, і дослідження їхньої семантики є першочерговим завданням перекладача, адже її розкриття дозволить цілісно побудувати систему образів [1, с. 216].

В. С. Виноградов визначає власні імена як слова, що називають дійсний чи вигаданий об'єкт, особу чи місцевість, єдині в своєму роді [2, с. 150].

М. П. Кочерган зазначає, що власні назви, на відміну від загальних, служать для виділення названого ними об'єкта з низки подібних, його індивідуалізації та ідентифікації, і пропонує таку класифікацію власних назв: антропоніми (імена людей); топоніми (географічні назви); теоніми (назви божеств); зооніми (клички тварин); астроніми (назви небесних тіл); космоніми (назви зон космічного простору і сузір'їв); хрононіми або «квазівласні імена» (назви відрізків часу, пов'язані з історичними подіями); ідеоніми (назви об'єктів духовної культури); хрематоніми (назви об'єктів матеріальної культури); ергоніми (назви об'єднань людей: товариства, організації тощо); гідроніми (назви водоймища: річки, озера, моря, болота); етноніми (назви народів, етнічних груп) [4, с. 186-187].

У статті досліджено переклад антропонімів, топонімів та зоонімів загальною кількістю 100 одиниць, дібраних методом суцільної вибірки з твору Дж. Ролінг "Гаррі Поттер і філософський камінь" [10] та його перекладу у виконанні В. Морозова [6]. Проаналізовано переклад 74 антропонімів, 20 топонімів та 6 зоонімів.

Власні назви у художньому творі, а надто у творі для дітей, є дуже важливими, оскільки саме в них криється авторське бачення персонажів, характерів, атмосфери твору. Уявлення про те, що **переклад власних назв** не вимагає великих зусиль, є хибним. Зрозуміло, що універсальні правила передачі власних назв у перекладі для різних мов встановити важко, хоча існують спроби узагальнити принципи й підходи щодо цієї проблеми, та розробити єдині стандарти перекладу власних назв [3]. Зокрема, ще не встановлено абсолютно точних правил перекладу англійських власних назв українською мовою і навпаки.

Дослідженням різноманітних способів передачі власних назв у перекладі займалися багато вітчизняних науковців, серед них Б. Ажнюк, І. Корунець, В. Карабан, А. Гудманян. У нашій статті ми спираємося на класифікацію, описану І. В. Корунцем, який виділяє такі способи перекладу власних назв: транслітерація, транскрибування та калькування. Іноді для розкриття смислу певних одиниць, таких як назви організацій, компаній, установ тощо перекладач вдається до експлікації [5, с. 90-110].

Найчисельнішу групу досліджуваних одиниць становлять антропоніми, тобто особові імена людей, прізвища, прізвиська, псевдоніми. Для перекладу антропонімів у романі "Гаррі Поттер і філософський камінь" Віктор Морозов використовує прийоми транскрипції та транслітерації. Транскрипція або

транскрибування полягає у передачі графічними засобами мови перекладу відповідного імені з максимально допустимим наближенням до його оригінального звучання. Транслітерація – це заміна літер іншомовного слова літерами мови перекладу [8, с. 230]. Оскільки фонетичні системи англійської та української мов дуже різняться, транскрипцію як спосіб перекладу в чистому вигляді важко застосувати для цієї пари мов, і у процесі перекладу один з цих методів переважає, як-от: приклади переважного використання транскрипції: *Dudley – Дадлі, Lily and James Potter – Лілі і Джеймс Поттери, Hagrid – Герпід* (не можна сказати, що транскрипція в цих прикладах є єдиним способом перекладу, оскільки спостерігаємо незбереження дзвінкого голосного на кінці слів, перенесення подвійної приголосної у написанні прізвища тощо); приклади переважного використання транслітерації: *Vernon and Petunia Dursley – Вернон і Петунія Дурслі, Voldemort – Волдеморт, Doris Crockford - Доріс Крокфорд* (спостерігаємо перенесення приголосних літер, які не вимовляються в англійській мові, а утворюють довгі голосні звуки, в українське написання, копіювання графічної форми імен).

Трапляються випадки поєднання транскрипції та транслітерації для передачі власної назви, наприклад: *Albus Dumbledore – Албус Дамблдор*, ім'я *Albus* перекладено за допомогою транслітерації, а прізвище *Dumbledore* – транскрипції. Тлумачення імені Албуса Дамблдора є досить цікавим: ім'я *Албус* з латинської – білий, що підкреслює його доброту та великодушність, прізвище *Дамблдор* утворене від староанглійського слова, що означає *джміль*; як зазначає авторка, вона використала це слово тому, що уявляла собі, як директор Гогвортсу блукає коло замку та гуде собі під ніс [9]. Можливо, в цьому випадку українське звучання імені наближається до оригінального, але іноді, на нашу думку, самого звучання замало, щоби передати асоціації, які виникають у носія мови щодо імен персонажів художніх творів. До цих прикладів можна також віднести такі імена як *Sirius Black – Сіріус Блек, Hermione Granger – Герміона Грейнджер, Draco Malfoy – Драко Мелфой*.

Переклад шляхом *калькування* полягає у поморфемному відтворенні значення власного імені. Вважаємо, що метод калькування використаний у перекладі одиниці *He-Who-Must-Not-Be-Named / You-know-Who – Той, кого не можна називати / Відомо-Хто*.

Цікавим є переклад імені *Hannach Abbot*, для якого перекладач пропонує свій варіант імені, властивий українській мові, – *Анна Ебот*.

Для перекладу зоонімів В. Морозов використовує переважно транслітерацію: *cat Mrs Norris – кіт місіс Норріс, owl Hedwig – сова Гедвіга, rat Scabbers – щур Скеберс, frog Trevor - жаба Тревор*.

Назви міст, вулиць, островів-топонімів В. Морозов перекладав, використовуючи такі прийоми як транскрипція, транслітерація, буквальный переклад, або ж поєднував ці прийоми.

У романі деякі англійські топоніми вже мають відповідники в українській мові, зазначені у словниках: *Bristol* – *Бристоль*, *London* – *Лондон*, *Kent* – *Кент*, *Yorkshire* – *Йоркшир*, *Dundee* – *Данді*, *Majorca* – *Майорка*.

Там, де перекладачеві довелося приймати власне перекладацьке рішення, він вдається до традиційних методів транскрипції і транслітерації, наприклад, так перекладено назви вулиць, фірм, алей, долин, шкіл, банків: *Privet Drive* - *Прівіт-драйв*, *Grunnings* – *Граннінгс*, *Godric's Hollow* – *Годрикова долина*, *Smeltings* - *Смелтінгс*, *Stonewall High* - *Стоунвол-Гаї*, *Diagon Alley* – *алея Діагон*, *Gringotts* – *Грінготс та інші*.

Висновок: процес перекладу власних назв – один із найскладніших, має свою специфіку та потребує використання ефективних методик для досягнення вдалого ефекту у художньому творі. Серед способів перекладу власних назв прийнято виділяти перекладацьку транслітерацію та транскрипцію; калькування; описовий переклад; наближений переклад та трансформаційний переклад. Однак для передачі специфічності картини уявного світу перекладач нерідко змушений відходити від правил та створювати власні оказіоналізми. Для перекладу власних назв, а саме антропонімів, топонімів та зоонімів В. Морозов використовував такі прийоми як транскрипція, транслітерація і буквальный переклад, або поєднував ці прийоми.

Література

1. Влахов С., Флорин С. Непереваемое в переводе / С. Влахов, С. Флорин. – М. : Международные отношения, 1980. – с. 340.
2. Виноградов В. С. Введение в переводоведение (Общие и лексические вопросы) / В. С. Виноградов. – М. : ИОСО РАО, 2001. – с. 224.
3. Ермолович Д. И. Имена собственные: теория и практика межъязыковой передачи / Д. И. Ермолович. – М.: Р.Валент, 2005. – 416 с.
4. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства, підруч. – 2.вид. / М. П. Кочерган. – К. : Академія, 2005. – 368 с.
5. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : Підручник / І. В. Корунець. – Вінниця. : «Нова книга», 2001. – 448 с.
6. Роулінг, Дж. К. / переклад В. Морозов "Гаррі Поттер і філософський камінь" - Київ: "А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА", 2008. – Режим доступу : <http://coollib.com/b/219457/read>
7. Сдобников В. В., Петрова О. В. Теория перевода / В. В. Сдобников, О.В. Петрова. – М. : АСТ: Восток-Запад, 2007. – 448 с.
8. Словник української мови: в 11 томах. — Том 10, 1979. — С.230. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/transliteracija>
9. Lydon, Christopher. J.K. Rowling interview transcript, The Connection (WBUR Radio), 12 October, 1999. Part 03. Names. – Режим доступу: <http://www.accio-quote.org/articles/1999/1099-connectiontransc2.htm>
10. Rowling, J. K. "Harry Potter and the Sorcerer's Stone" – Режим доступу:

<http://www2.sdfi.edu.cn/netclass/jjiaoan/englit/download/Harry%20Potter%20and%20the%20Sorcerer's%20Stone.pdf>

Ляшкова І.І., Голікова О.М.
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

МЕТАФОРА В НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ТА ПРОБЛЕМА ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НА УКРАЇНСЬКУ

Анотація. У статті розглядається функціонування метафори у науково-технічних текстах та розкриття способів перекладу термінів-метафор у науково-технічному контексті. Також розкривається і пояснюється необхідність використання метафор для розуміння наукових явищ та понять. Досліджуються способи та особливості передачі метафори у науково-технічному контексті українською мовою.

Ключові слова: метафора, науково-технічний текст, переклад, способи та особливості передачі метафори.

Annotation. The article considers metaphor functioning in scientific and technical texts, as well as translation methods of terms-metaphors in scientific and technical context. It also discloses and explains the necessity of using metaphors to understand scientific phenomena and concepts. The paper investigates the ways of transmission and features of metaphor in scientific and technical context of the Ukrainian language.

Key words: metaphor, scientific text, translation, transmission method and features of metaphor.

Постановка проблеми. В останні десятиліття метафора все частіше стала розглядатися не як художній прийом або троп, а як засіб номінації, як вербалізований спосіб мислення. Як підкреслює Дж. Лакофф, «метафоричність – не є перевагою чи недоліком мислення; це просто неминучість. При використанні метафор краще сприймаються абстрактні поняття і надзвичайно складні ситуації» [8, с. 95].

З погляду джерела метафоризації, велика кількість метафоричних термінів з'являються через екстралінгвістичні чинники: розвиток комп'ютерних технологій; процеси глобалізації; орієнтація на західну економіку, ідеологію і культуру [7, с. 17].

Метафоричне вживання слів не є характерною особливістю наукового стилю мови, проте метафора завжди надає можливість зміни звичайних засобів та способів зображення об'єкту, а отже, і можливість нового погляду на все свідоме, що реалізується як виявлення не пізнаних раніше його якостей та

УДК 81+82:811.11+811.13
ББК 81+83

Наукове видання

STUDIA PHILOLOGICA

Збірник
наукових студентських праць

ВИПУСК 1

The Collection of Students' Scientific Works

ISSUE 1

Формат 60x84^{1/16}.
Папір офсетний. Друк ризографічний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. др. арк. 17 Наклад 100.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, 33000, вул. Ст. Бандери, 12,
тел.: (0362) 26-48-83

Друк: ТМ «Доцент»,
м. Рівне, 33000, вул. Соборна, 17,
тел.: (0362) 45-44-45